Ч. 125 Середа 5 (17) червня 1896. Рік VI.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провинциї:

на цїлий рік зр.	2·40
на пів року „	1·20
на чверть року „	—·60
місячно . . „	—·20

Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цїлий рік зр.	5·40
на пів року „	2·70
на чверть року „	1·35
місячно . . „	—·45

Поодиноке число 3 кр.

Католицке віче у Львові.

Комітет другого католицкого віча, якє має відбути ся у Львові дня 7, 8 і 9 липня, оголосив таку відозву:

„З великою силою вівбрала повінь злого, котре нас окружає, і то з силою так незвичайно великою, що всї добре мислячі люди з обавою мислять о теперішности, а з тревогою споглядають в будучність" — сказав муж дійстно Божим Провидїнєм покликаний, обнимаючий людскість цїлу великим і благородним серцем,— сказав Лев XIII., не, щоби засмутити, але противно, щоби потїшити а заразом спонукати до чуйної і витревалої працї не лише над собою але і над добром загальним, щоби житє суспільне, державне і родинне оперти на Бозї, на засадах католицких. Не вистарчає бо самому ублагородняти ся і відроджуватись, для себе тілько здобувати силу духа і розум, не вистарчає у власнім тілько серцю переховувати сокровища віри, благодати і доброї волї, але треба себе давати суспільности, горнути ся до служби публичної, до спільної наради, до совістного сповненя обовязків „правих християньских горожан". А чим наглійша потреба, тим пильнїйшим єсть обовязок, тим конечнїйшою єсть спільна праця для тим більшої слави Божої.

То-ж ті, котрі ту саму сьвяту віру в серцю переховують а публично визнають, ті передовсїм суть покликані, щоби совокупити свої сили під знаменем хреста, радити в імя засад християньских і правд католицких. Тілько з того „жерела вод живих" ісповідники сьвятої віри можуть зачерпнути бодрости і науки, натхненя і покріпленя.

Перед віками спішили перенятї глубокою вірою і любовю Христовою рицарі, щоби Єрусалим визволити і водружити хрест там, де Спаситель на хрестї за людскість терпів і умер. Днесь потреба, щоби суспільність католицка в серцю воскресивши сьвятий огонь, боронила духового Єрусалима, зачіпленого і загроженого через ворожі струї, через ложні оклики, через згубні бо переворотні доктрини. До такої духової виправи покликала народи і покликує їх все та сама мимо просторони і ріжницї віків повага, сила і власть, на непохитній оперта скалї, — та сама Голова Церкви.

Ідучи за тим голосом Папи, всї днесь народи і всї верстви суспільні в тій мирній, тихій і загальній виправі беруть живу участь. Найлучші сини церкви радять і дїлають, лучать і орґанїзують ся, щоби скріпити і утвердити основи моральної будови сьвіта, щоби вооружити ся в меч духовий і тїсно сполученими рядами бороти ся і побідити.

Католики! Поляки і Русини! Ми начали тілько що вооружати ся і творити ряди поборників. Три лїта тому у стіп Вавелю зібрало ся перше наше Віче католицке, а перебіг єго сьвітлий, участь численна і знаменита були сьвідоцтвом аж надто явним і виразним, як глубоко відчутою і загальною була потреба таких віч. Серця живійше бити стали. Ми вертали з погіднїйшим лицем, покріплені на дусї.

По мисли запавших ухвал і повірених мандатів взиваємо днесь в Ювилейнім році Унїї Берестейскої, одержавши благословенє Сьв. Отця, взиваємо з глубини душі на друге Віче католицке до Львова.

І днесь потреби суть великі, що раз більші! Учуватись дає дїткливо пересилєнє суспільне а „гноблять внутрішні хороби". Викривлюють ся і мішають понятя. Засїв нам чужий паде на ниву материу, а обаламучені або лукаві люди не щадять заходів, щоби зле зерно видало овочі. Намножило ся зависти і спорів, незадоволеня, і неспокою, болю і смутку. Але не належить і не вільно прикрим улягати враженям і чорним віддавати ся мислям. З теперішности нераз темної і мутної, але також повної чесних стремлень, проявить ся погіднїйша і спокійнїйша будучність. Нам самим з трудом єї здобувати! Потреба вооружити ся в мудрість і любов, гідність і повагу, енерґію і витревалість, потреба нам католикам з дїдів і прадїдів знов почути ся собою, спільно нарадити ся і порозумітись.

Спішім отже всї, без огляду на ріжницї народности і обрядів, заводів і станів, без огляду на політичні сторонництва і погляди, — спішім, щоби в почутю спільних журб і потреб щиро виказати суцні недостатки в положеню цїлої суспільности. Социяльно економічні справи повинні творити важну і значну часть наших нарад і дїлань, щоби усунути, що несправедливе, і зарадити бідї, як приказує наука християньска.

Католики! Поляки і Русини! Спішім, щоби спільно радити, бо се спільна справа. Родина і суспільність, житє приватне і публичне,

НАЙДАВНІЙШІ ЛЮДИ.

I.

Довговічність ознакою висшости чоловіка. — Доба історична і єї значінє для віку народів. — Якою мовою говорили Адам і Ева в раю? — „Беккос". — Мяв-мяв! і Гав-гав! або як порозумів ся Європеєць з Хінцем. — Перші початки людскої мови. — Санскрит. Арийцї і Сумерийцї.

Така вже натура чоловіка, що він рад з того, тїшить ся тим, коли може свому родови начислити богато лїт. Ті з людий уважають себе за щось лїпшого помежи впрочім рівними собі, котрі можуть доказати, що їх рід без перерви сягає кілька сот лїт взад. Ся обставина творить підставу т. зв. родової шляхти. Та й не можна того брати людем за зле, що они гордять ся довгим віком свого роду. Довговічність якогось роду єсть дійстно якоюсь такою прикметою, котра визначає декотрих людий і надає їм висшість понад другими. Коли лїпше придивимо ся, то побачимо, що вага сеї прикмети лежить в постійности серед змінности. Коли якийсь рід мимо всїх тих змін, серед яких жив через кілька сот лїт, міг таки удержати ся, то кождий мусить признати, що той рід мусїв мати в собі якусь особливу прикмету, якусь таку, котра була в силї ставити сильний опір всїм тим силам, що доводили до зміни. Длятого то люди від коли людьми, уважали довговічність за щось такого, що надає чоловікови висшости. Звідси то походить, що старих людий шануємо і поважаємо, хоч би они впрочім нїчим не відзначали ся, лиш своїм віком. Бог єсть для нас найвисшим, бо він єсть вічний, був, єсть і буде, єму нема нї початку нї кінця. Та постійність серед змінности відзначає і цїлий рід людский від звірят та надає єму між прочим висшість понад ними.

Але чи дійстно постійність серед змінности єсть прикметою людского роду? Над отсим думали люди з давен давна і думають доси, слїдять за тим і питають самі себе длятого, як довго жиють на сьвітї. Певно, що найлекше було би сказати: жиють від тогди, від коли їх Бог сотворив. Але для людского понятя сего за мало; чоловік хоче знати по свому, бо коли вже уміє час дїлити, то й хотїв би знати в часї вік свого роду. Які були найдавнїйші люди, де і як они жили, як говорили? Отсе питаня, котрі заставляли людий з давен давна слїдити за вік свого роду, щоби можна на них бодай в приближеню точно відповісти. В своїх розслїдах вибирали они всїляк дороги: одні старали ся дійти того з історії народів, другі з розвою людскої мови, а ще инші дошукують ся віку людскому родови в самій природї, маючи то на увазї, що підставою житя людского була прецї цїла природа, яка окружала чоловіка на земли і длятого конче десь мусять знаходити ся якісь слїди найдавнїйшого житя людского в самій природї. До чого довели ті розслїди і на чім они тепер стоять, отсе хочемо тут розказати.

Історичні докази житя людского на земли не сягають дуже далеко. Они доходять лиш до тої пори, коли люди перестали вже були волочити ся на земли з місця на місце, коли осїли і сполучили ся в цїлости племінні і народні та в своїм розвою стануди так високо, що вже й придумали собі письмо і списували всїлякі події. Ся доба розвою людскости називає ся історичною. Она в перших своїх початках єсть для нас дуже неясною і непевною, бо списувано не лиш то, що було певною річею, але й то, о чім знало ся лиш зі слуху, або що удержало ся в памяти людий переходячи з уст до уст з роду в рід. Історія длятого не може нам на певно сказати, котрий нарід єсть найдавнїйший, найстарший на сьвітї; що найбільше може она нам лиш то сказати, котрий нарід став найскорше списувати свою історію. Хінцї уважають себе за найстарший нарід на сьвітї і кажуть, що они жиють вже кільканайцять тисяч лїт, ще з тої пори, коли вода відділила ся від суші, значить ся від сотвореня сьвіта. Ну, се певно найлекший спосіб доказати довгий вік якогось народу. Так само може сказати і кождий инший нарід. Жиди н. пр. виводять так само свій початок від сотвореня сьвіта і навіть від тої пори рахують лїта. Після їх понятя сьвіт не довше стоїть лиш 5656 лїт несповна, бо 5656-ий рік жидівский рівнає ся нашому 1896-тому. Тимчасом в історії знаємо, що перші певні вісти про Хінцїв доходять не дальше як до 2850 року перед Христом, значить ся,

дім і школа, промисл і ріля, наука і література, всї прояви житя, всї недостатки і потреби нехай будуть предметом вичерпуючих і пожиточних обрад, зрілих і обєктивних, далеких від стороннячих пристрастий. А де не буде одної думки, нехай буде одномисльність волї, сеї доброї волї, котра дає мир і потїшенє.

Католики! Поляки і Русини! Запрашаємо горячо всїх людий доброї волї, а тою доброю волею, любовю християньскою, почутєм горожаньским, широким серцем, бажаємо всїх з'єдинити і огорнути! Запрашаємо всїх до сего старого міста, котрого минувшість до історії двох народів належить. І ту давні дії і традициї живо до серць наших промавляють. Ту в тім роцї маємо сьвятити 300-лїтні роковини великого історичного факту Унії, памятного на всї віки в історії цїлої Церкви, в історії Руси і Польщі.

Предки наші боронили хреста перед півмісяцем, складали жертви крови, котрою зрошена земля нам всїм дорога і спільна. Нашим обовязком давати сьвідоцтво правдї!

Запрашаємо сердечно і горячо.

Станьмо разом а численно на друге Віче католицке, котре відбуде ся у Львові в днях від 7 до 9 липня с. р.

Перегляд полїтичний.

Вчера відбуло ся послїдне засїданє Палати послів і було дуже бурливе, бо розходило ся о ухваленє нового закона о подату від цукру, котрому противили ся антисеміти і нїмецка лївиця. По дуже оживленій і бурливій дебатї приймила вкінци палата згаданий закон 136 голосами против 65. За законом голосували молодочехи і Поляки. — Палата послів зійде ся на наради аж в осени.

В палатї послів угорского Сойму вніс пос. Голльо інтерпеляцию в справі напастий дра Люеґера на Угорщину. Ті напасти — як казав інтерпелянт — мають на метї руїну економічного житя Угорщини, ослабленє єї кредиту, обниженє поваги за границею, словом погибіль Угорщини. Інтерпелянт питає, що презес кабінету гадає зробити, щоби спинити такі надужитя і відперти їх.

Новинки.

Львів дня 16 червня 1896.

— **Іменованя.** Є. В. Цїсар іменував приватного доцента дра Войт. ґр. Дїдушицкого надзвичайним професором естетики при львівскім університетї. — П. Мінїстер просьвіти іменував краєвого інспектора шкіл Меч. Залеского директором комісиї іспитової для учителїв і учительок народних і видїлових шкіл в Кракові. — Мінїстерство торговлї іменувало почтових практикантів: Юл. Вальчевского в Чорткові, Людв. Себеру і Брон. Ценґлевича у Львові, Альф. Пташку в Підзамчи, Стан. Яницкого і Оск. Домичка у Львові, Володим. Цеплика в Кракові, Мойс. Бухгайма в Ярославі, Мир. Лисяка у Львові, Леоп. Пабля в Чорткові, Тад. Жебровского в Кракові, Жигм. Пакликовского у Львові Жигм. Студиньского в Кракові, Єрон. Пеґлоса у Львові і Йос. Корасевича в Стрию — почтовими асистентами, а Дирекция почт і телеґрафів призначила: Юл. Вальчевского для Калуша, Оск. Домичка для Станїславова, Володим. Цеплика для Ланьцута, Лойс. Бухгайма для Дрогобича, Мир. Лисяка для Снятина, Леоп. Пабла для Ланьцута і Тад. Жебровского для Ряшева.

— **Перенесеня.** Дирекция почт і телеґрафів перенесла почтових асистентів: Йос. Зіса зі Золочева до Бродів, Ігн. Болобоньского з Підволочиск до Золочева, Йос. Голїнку з Калуша і Стан. Вуйцицкого з Щакової до Львова.

— **Є. Е. Намістник** кн. Евстахий Санґушко приїхав дня 13 с. м. о 9-ій годинї рано до Бродів, де на двірци зелїзничім повитали Є. Екселенцию: місцевий староста радник Намістництва ґр. Руссоцкий, презес ради повітової п. Окт. Саля і бурмістр міста. Кн. Намістник перевів в Бродах люстрацию староства, відвідав ґімназию, народну школу мужеску, видїлову женьску і школу жидівску. По снїданю удїляв Є. Екселенция авдиенций. Відтак оглянув кн. Намістник видїл повітовий, маґістрат, торговельну палату, загальний шпиталь, Товариство музичне, бурсу християньску і жидівску, жидівский дім сиріт і жидівский шпиталь. Вечером відбув ся в честь кн. Намістника обід в замку у ґр. Казим. Молодецкого. — В недїлю був Є. Екселенция о годинї 8-ій рано на службі Божій в лат. костелї, а о год. 9-ій від'їхав до Підкаменя, де витав его з одушевленєм численно зібраний нарід. Тут представили ся кн. Намістникови: репрезентация громади, заряд школи, сторожа скарбова і охотнича сторожа огнева. Князь був в рільничій школї і іспитував шкільну молодїж, відтак прибув до монастиря Домінїканів, оглянув костел і виїхав відтак до Залозець. В триюмфальних воротах в Залїзцях представили ся кн. Намістникови: сьвященики обох обрядів, судові урядники, репрезентация жидівскої громади, учителї народних шкіл, товариство ремісників і доохрестні війти. В замку ґр. Володим. Дїдушицкого відбув ся обід. Кн. Намістник розпитував о місцеві відносини з огляду на можливе заснованє староства в Залїзцях, а відтак по обідї о 5-ій годинї від'їхав в дальшу дороґу до Тернополя. Всюди по дорозї були устроєні триюмфальні ворота і нарід разом з представителями шляхти і духовеньства та доохрестної інтелїґенциї витав Є. Екселенцию з одушевленєм. На граници тернопільского повіта повитали кн. Намістника вистріли з моздїрів і кінна бандерия зложена з 60 селян в народних строях і супровела Є. Екселенцию до Мшанця, де при триюмфильних воротах дожидали Достойного гостя члени ради громадскої, греко-кат. парох о. Лїхновский, п. Вайсґляс каститель села та до тисяча народу місцевого і з охрестности. За селом, бандерия зложена з 50 людий відвела кн. Намістника до Ігровицї, де також відбуло ся торжественне приняте. Так само витано Є. Екселенцию в селах Ігначеві горішнім, Плотичах, Білій. При кождих воротах велїв кн. Намістник задержувати конї, приймав хлїб і сіль та розмавляв з війтами, сьвящениками, представленими особами і з народом, дякуючи за приняте та випитуючи о місцеві відосини. — О 7-ій годинї вечером прибув Є. Екселенция до Тернополя. Тут повитали Достойного гостя: маршалок повіта п. Коритовский, бурмістр, ґенерал Феєрварі та инші представителї місцевих властий. Князь замешкав в будинку староства. Вечером відбула ся в честь кн. Намістника серенада, похід з смолоскипами і ілюмінация. Вчера рано візитував кн. Намістник уряди і школи.

— **З Вишнева коло Букачовець** пишуть нам під дем 15 с. м.: Нинї відбуло ся в тутешній церкві з прикрашенєм тетранода торжественне Богослуженє получене з парастасом за упокій бл. п. Архікнязя Кароля Людвика, котре відправив парох

Хінцї звістні в історії напевно лише 4746 лїт. Що перед тим дїялось з хіньским народом, того не знаємо. Коли-ж і Хінцї і жиди виводять свій початок від сотвореня сьвіта, то хиба оба ті народи були вже від разу зараз по сотвореню сьвіта. Жиди, що правда, можуть покликати ся на вежу Вавил, при котрої будові люди роздїлили ся мовами на окремі народи, але Хінцї не знають о тім нїчого. А возьмім тепер це Єгиптиян, у котрих жиди були в неволи. Найновійші розслїди стародавних египетских памятників історичних показали нам, що Єгиптияни вже на 5000 лїт перед Христом були народом високо культурним, народом, у котрого устрій суспільний, наука і штука стояли мало що не на такій висотї як у нас. Кілько-ж сот лїт мусїли они працювати перед тим, заким дійшли до такої культури і цивілїзациї! Можна на певно сказати, що Єгиптияни вже на 7000 лїт тому назад були народом високо культурним і могучим, творив самостійну державу, мав своїх королїв і верховодив мало що не в цїлім тодї знанім сьвітї. На то суть докази історичні. Що-ж значить супротив сего факту жидівске численє лїт від сотвореня сьвіта? Хиба-ж Єгиптияни могли вже творити не лиш окремий нарід, але й окрему державу майже на півтора тисяча лїт перед сотворенєм сьвіта після численя жидівского? Єгиптияни були вже сконсолїдованим народом, коли жидам ще анї не снило ся о якійсь окремій, самостійній державі; їх праотець Авраам випасав ще тогди стада верблюдів та овець і не мав ще найменшої претенсиї бути королем жидівским.

Сих кілька історичних примірів показує нам наглядно, як трудно з історії означити вік роду людского. Чим дальше в давнину, тим і більша запутанина в численю лїт, а наконець таки й зовсїм уриває ся всяке численє. Наші історичні відомости про істнованє людий на земли не сягають дальше як на 7.000 лїт назад, а і тут вже суть дуже неточні і неясні. Показуєсь н. пр., що Єгиптияни ту свою давну високу культуру не виробили собі самі, але запозичили єї від якогось иншого, ще старшого народу з Азиї. Слїди історії заводять нас наконець до Азиї і тут кажуть нам шукати найдавнїйших людий.

Ще більше як история заводять нас до Азиї слїди людскої мови. Вже в глубокій старинї застановляли ся люди над тим, звідки пішла людска мова, а був час, коли люди таки конче хотїли дізнати ся, якою мовою розмавляли Адам і Ева в раю. Вість про сотворенє сьвіта подає нам перше сьвяте письмо старого завіта, а що оно вийшло з народу жидівского і було писане еврейскою мовою, то перші християни не лиш вірили в то, але й учили так, що Адам і Ева розмавляли в раю еврейскою мовою і тою мовою Господь Бог промавляв до них. Пізнїйше стали собі люди знов так розумувати: Чи перший чоловік станув на сьвітї вже з мовою, чи аж пізнїйше виробляв єї собі в міру потреби. Як би Господь Бог сотворив чоловіка вже з мовою, то она була би вже у него, — що так скажемо — вроджена; з того виходило би дальше, що кожда новонароджена дитина, як вже приходить на сьвіт з готовим слухом і взором, так мусїла би була приходити з готовою мовою. Дальший наслїдок того був би такий, що на сьвітї була би лиш одна мова і она би не могла хоч би й по тисячах лїт таки зовсїм затратити ся, так само, як не затратив ся у людий слух і взір. А припустїм, що і затратила би ся з часом, то все-таки може би в потребі знову колись відозвала ся в чоловіцї, подібно як у слїпого з роду відзиває ся тим сильнїйше его слух і змисл дотиканя. Тої гадки були люди вже в глубокій старинї і грецкий історик Геродот розповідає нам хорошу історию про то, яким способом египетский король Псамметіх хотїв дійти початку людскої мови. Цїкавий фараон віддав двоє новонароджених дїтий якомусь пастиреви на вихованє і приказав, щоби кози плекали дїтий а нїхто з людий з ними не сходив ся аж до тої пори, доки они не стануть говорити. Перше слово яке би они вимовили, мав пастир зараз донести королеви. Так і стало ся; пастир сповнив точно волю короля. Коли-ж дїти вже були трохи підросли і пастир заглянув до них, они витягнули до него рученята і промовили слово „беккос". Пастир урадований побіг зараз до короля і дав о тім знати. Фараон здивував ся на ту вість, але був тепер так само мудрий з того, як і перед тим, бо не знав, що з тим словом „беккос" робити. Скликав отже всїх своїх учених і став їх випитувати, в якій мові знаходить ся слово „беккос". І ті учені не знали. Аж знайшов ся один, що знав всїлякі мови на сьвітї і той сказав ему, що то слово фриґійске і значить „хлїб". Фараон думав, що на сьвітї найстарші нарід египетский і его мова, а тепер переконав ся, що найстарші Фриґійцї і фриґійска мова.

Розуміє ся, що ся история, хоч би була і правдива, не доказує ще нїчого, бо таким способом годї чей дійти первістного початку людскої мови. Людска мова не могла прецї утворити ся без людий і без потреби; не могла також утворити ся вся від разу і на однім місци та на один лад. Мова творить ся ще й нинї і буде заєдно творити ся, доки людий стане. Як творить ся мова, можна пізнати по маленьких дїтех, хоч они учать ся вже мови від старших. Кожда дитина повтаряє на свій лад сказане або зачуте слово і зараз перекручує его на свій лад. Ще лїпше пізнати то по старших людех, коли н. пр. зійде ся двох людий з далеких сторін сьвіта і кождий з них говорить иншою мовою незрозумілою для другого. В сїм случаю нема для них иншого способу порозуміти ся як хиба лиш знаками та якимись простими короткими голосами взятими із звуків в природї. Нїмецкий учений Гібнер, котрий їздив сьвітами учити ся і пізнавати всїлякі мови, розповідає таку забавну историю своєї розмови з Хінцем. В містї Кантонї гостив він у одного Хінця і той приймав его у себе

о. П. Филиповский. Участь в нїм взяли: Уряд громадский вповні, молодїж шкільна під проводом учителя і численні громадяни.

— **З Печенїжина** пишуть нам: В недїлю дня 7-го червня с. р. обходили ми як найторжественнїйше празник Сьвятїйшої Евхаристиї. Місцевий парох Всч. о. І. Шмериковский відслужив службу Божу в часї котрої сьпівав хор міщаньский. По службі Божій удали ся процесиї дочерної і матричної церкви при великім здвизї народа до рим.-кат. костела і по відчитаню Євангелїя прилучила ся процесия з костела до походу процесионального до церкви, де при устроєних престолах відчитано Євангелїя. Так в службі Божій як і в походї процесиональнім взяли участь: ц. к. войсковість, начальство ц. к. суду повітового, ц. к. заряд домен і лїсів, молодїж 4-клясової школи з своїми учителями. В часї читаня евангелій давала сальви компанїя ц. к. 95 полку піхотного. — Дня 26-го мая с. р. відправлено в Печенїжинї поминальне Богослужене за спасене душі бл. п. Архікн. Карола Людвика. В поминальнім Богослуженю взяли участь ц. к. войсковість, начальство ц. к. суду повітового і ц. к. заряд домен і лїсів, молодїж шкільна з своїми учителями і численно зібраний нарід.

Господарство, промисл, торговля, гиґієна і вихованє.

Добрі ради.

— Чи годівля дробу може виплачувати ся господареви? Навіть і дуже добре, але він мусїв би насамперед уміти добре ходити коло дробу, а відтак — а то може ще важнїйша річ — знати ся на торговли дробом, бути чоловіком метким і таки сам торгувати дробом. Одного і другого не стає нашим господарям, а все-таки при добрій воли і пильности та невеликій відвазї міг би неодин з наших господарів взяти ся до годівлї дробу і торговлї ним, а мав би певно значні зиски з неї. Годівля дробу веде ся у нас і без того, хоч правда, що лиш яко підрядна галузь господарства, але торговля дробом спочиває виключно в руках жидів, котрі зарабляють на нїй немалі гроші. Що дня можна видїти, як жиди привозять на торг до міста кури і курята цїлими койцями, по кільканайцять штук. А преці они їх не годують, лиш скуповують у господарів. Товар буває звичайно лихий, бо заким жид торговельник призбирає тілько дробу, щоби міг его повезти на торг, то він певно таки добре вихудне. Господар, що займав би ся сам годівлею і продажею дробу, міг би лїпшого доставляти товару і знайшов би певно скорше покуп. А годівля дробу і продаж на більші розміри не була би так трудна. В годівли треба би насамперед зважати на то, щоби лиш годувати кури і курята, та каплуни, а відтак гуси. З весни і лїтом поплачують курята, то-ж треба би в сю пору головно сим товаром намагати; пізнїйше поплачують вже кури і каплуни, а в осени і гуси. Попри то можна би ще торгувати покладками і пірем. Велику поміч в сїй галузи господарства могла би давати спілка. На селї могло би кількох господарів приступити до спілки для годованя і один закуповував би від них товар та перевозив до міста, а в містї знов мусїв би межи міщанами вишукати собі такого спільника, у котрого міг би заложити свій склад товару і котрий був би ему помічний в продажи. При розумній господарцї і такій спільній помочи годівля дробу виплачувала би ся навіть дуже добре.

— Вина з ягід. Тепер, коли вже незадовго настануть всїлякого рода ягоди, пора звернути увагу на то, що можна би з них без великого заходу і коштів робити дуже добрі вина, з котрих деякі можуть служити не лиш за добрий і здоровий напиток, але і за лїк. В декотрих сторонах, де н. пр. росте богато ожин та яфин (борівок) могли би собі наші господарі таки дуже вигідно робити з них вина, як для домашного ужитку так і на продаж. Длятого подаємо тут кілька способів робленя таких вин: 1) Вино з порічок: На пять лїтрів соку треба взяти більше менше 6 і пів кільо добре доспілих порічок, таких, котрі зачинають вже морщити ся. Ягоди таки разом з зеленими галузками, котрих держать ся, полоче ся добре і розтирає ся макогоном в макітрі, а розтерту масу вливає ся відтак до великого горшка, накриває ся его мокрим платком і ставить ся на теплім місци, де сок має стояти через кілька днів доти, доки не зачне робити (киснути), що пізнати по пінї, яка насяде зверха. Коли вже сок кисне, варить ся тілько лїтрів води, кілько має ся соку, в одній части тої води розпускає ся тілько кільо цукру, кілько есть лїтрів соку і зшумовує ся чисто. Відтак переціджує ся сок через виварений в кипятку платок і лагодить ся бочівку: вимиває ся єї кипятком, висушує добре, а відтак висїрковує ся т. є. запалює ся кусник сїрки і держить ся єї в бочівцї, щоби она там горіла, а наконець бочівку ще раз виполїкує ся добре горячою водою. Тимчасом вода вистигла і єї мішає ся з водою, в котрій розпущено цукор. Відтак наливає ся до бочівки трохи соку а відтак трохи води з цукром, опісля знов трохи соку і знов води і т. д., аж буде повна бочівка рівно зі шпунтом. Бочівку ставить ся опісля в теплім місци, де мусить спокійно стояти. Шпунт вкриває ся відтак чистим платком вивареним в кипятку. Опісля треба що дня шпунт счищувати і коли потреба доливати до бочівку соку, котрого трохи на то лишило ся. Коли перше кисненє скінчило ся, затикає ся шпунт затичкою з соломи обвиненої платком. Коли за кілька недїль скінчило ся і друге кисненє, зливає ся вино до чистеньких горшків або збанків і виполїкує ся бочку ще раз горячою водою і висїрковує ся, а відтак зливає ся до неї назад вино, зашпунтовує ся добре і ставить ся бочівку в мірно тепле місце на довший час, щоби вино очистило ся і наконець стягає ся его до фляшок і добре закорковує ся. Фляшки не повинні бути повні аж під сам корок. — 2) Вино з малин можна робити в той сам спосіб. На звичайне вино треба взяти на 5 лїтрів соку півтретя кільо цукру, а на міцне вино півчетверта кільо. — 3) На вино з ожин на 5 лїтрів соку треба дати кільо цукру. — 4) Червоне вино з яфин (борівок) дуже добре яко лїк в недугах жолудка і кишок, від бігунки у старших і дїтий, знаменитий напиток для людий, що по тяжкій недузї зачинають приходити до сил, робить ся в той спосіб: на 4 до 5 лїтрів ягід бере ся півтора кільо або кільо і 80 дека. Ягоди ставить ся на тиждень в тепле місце, а коли зачнуть киснути, розтирає ся їх і вливає сок до бочівки. Відтак розпускає ся цукор в водї і так само вливає ся до бочівки. На 3 або 4 днї перед тим намочує ся ще в теплій водї 20 до 30 дека малих чорних розинків і коли они зачнуть киснути вливає ся їх також до бочівки, та лишає ся вино в теплім місци, щоби виробило. Коли виробить, накриває ся шпунт мішочком з піском і ставить ся вино, щоби вистояло ся, а відтак стягає ся у фляшки.

— На ревматизм в мушкулах добре есть поставити тїсто з житної муки і розтертої гірчиці, або купити в аптицї папір Ріґольо (гірчичний папір) змочити у водї і приложити на болюче місце. Добре єсть також, щоби хтось другий мочив ручник, зложений в кількоро в горячій водї і бив ним сильно по болючім місци. Тїло по такім битю не лиш сильно почервонїє, але й викине міхурцї; за то ревматизм уступить а міхурцї борзо заготь ся.

— Дешевий спосіб запусканя підлоги з мягкого дерева єсть слїдуючий: Бере ся зелену лупину з волоских оріхів, сипле ся на купу і лишає ся, щоби перегнила. Відтак варить ся єї на густий вар і лишає ся, щоби підстояв ся, а наконець намащує ся ним підлогу раз, а коли висхне, ще й другий раз. Заким висхне другий раз запускає ся єї ще льняним олієм. Так запущена підлога держить добре і виглядає як би полякерована.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Віденъ 16 червня. Wiener Ztg. оголошує санкцию закона о будові льокальної зелїзницї Підвисоке-Ходорів.

Петербург 16 червня. Торжественний в'їзд коронацийни царскої пари до Петербурга відбуде ся дня 26 с. м.

Константинополь 16 червня. На побережу Крити мають тепер Франция і Анґлїя по три воєнні кораблї, а Росия, Італїя і Австрия по однім.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

якоюсь стравою з мяса і рижу. Гібнер не могучи пізнати по смаку, що то за мясо, що він їсть, вийняв кусник двома бамбусовими патичками, що служать Хінцям замість вилок і спитав господаря словами: Куд-куд-куд-дак ага? — ніби, чи то курятина? Хінець здогадав ся, чого его гість хоче і показав ему на висячого при ланцушку від годинника срібного щура, на котрім сидїв якийсь індийский божок як би на кони — значить ся: коли хочеш знати, то мясо зі щура. Подали другу страву. Гібнер гадав, що то заяць і спитав знову Хінця удаючи при тім яко старий мисливий крик заяця. Хінець, котрому така розмова, видко, припала до вподоби, усьміхнув ся і відповів: Мяв-мяв! — Подали ще й третю страву, знову мясо, а Гібнер гадаючи, що баранина, спитав: Ме-ме? Хінець покивав на то головою і відповів: Гав-гав! — От і порозуміли ся простими звуками наслїдуючи голоси звірят.

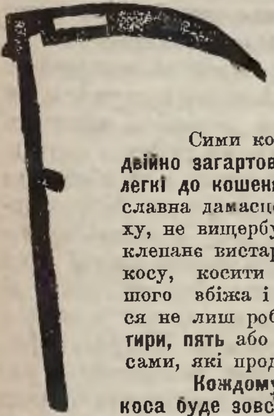
В подібний спосіб творила ся по всїй імовірности і первістна людска мова. Славний нїмецкий знаток розвою людскої мови, Кляйнпавль, каже; „Мова есть передачею гадок одного чоловіка другому". Той що хоче передати свої гадки другому має на то лиш два способи: або голос, або видимі знаки. Длячого-ж радше говоримо, як порозуміваємо ся знаками? Не длятого, що голос нам вроджений, бо і даванє знаків також нам вроджене; але длятого, що голос для другого далеко приступнїйший. Здалека і серед темноти знаку не видко, але голос чути. Перші люди, здаєсь, не знали ще слів, лиш послугували ся всїлякими голосами, браними переважно з природи, і ними означали всїлякі предмети викликуючи тим способом в уяві других образи тих предметів. Голос ставав ся отже слишним образом якогось предмету. То була безперечно велика штука означити так поодинокими голосами якісь предмети і треба було довгого часу, заким та штука могла добре розвинути ся. То дїяло ся в самих перших початках роду людского і так поволи утворили ся поодинокі, первістні голоси на означенє голосів. Що так мусїло бути ставить другий нїмецкий учений Фр. Міллер такий доказ: Індияни і мурини — каже він — не знали первістно нїякої мови, так само як і первістні люди, бо мови поодиноких індийских та муриньских племен, хоч дуже споріднених з собою, не мають нїякої звязи. Одна раса, а мимо того кожде племя витворило собі свою зовсїм окрему мову; не що иншого, лиш перші люди, котрі тїй расі дали початок не знали ще нїякої мови, бо коли-б були вже знали, то на основі тої спільної мови були би розвинули ся і мови поодиноких племен, отже всі були би тогди споріднені.

Розслїди язикові доводять отже до того, що найдавнїйші люди не знали ще слів; уживали лиш в случаю потреби поодиноких голосів на означенє своїх вражень і деяких предметів в природї. Тих голосів було первістно мало, тілько, кілько їх потребував поодинокий чоловік. Другий чоловік переймав від першого такий голос лиш тогди, коли він викликував в нїм таке саме вражінє як і в першім, але очевидно не міг его повторити зовсїм так само, лиш по свому, на свій лад. Первістна бесїда мусїла отже бути великою мішаниною всїляких голосів. Аж з часом і поволи завелась постійність в тих голосах, чим більше люди сходили ся з собою і мусїли ті голоси повтаряти. Тим способом потворили ся завязки до поодиноких слів в пізнїйших мовах. Люди на більшім степени розвою порозумівали ся вже такими завязками слів. Але хто-ж були ті люди і де они жили?

(Дальше буде.)

Е. ПАТРАХ в Стрию (в Галичині)

давнійше **Л. І. Патрах**

по смерти брата обійимивши торговлю по лагоджую всї справи.

Коси з маркою сїчкарня

з англійскої срібної стали (Silver-Steel)

Сими косами надзвичайно **легко косити. Они подвійно загартовані, ріжуть остро, остають ся довго острими, легкі до кошеня і такі гиучі**, як найлучша, на весь сьвіт славна дамасценьска сталь. Они перетинають зелїзну бляху, не вищербуючи ся і лиш дуже мало нищать ся. Одно клепане вистарчуе на кілька днїв. А виостривши раз таку косу, косити можна нею **120** до **150 кроків** і найгустійшого збіжа і найтвердшої гірскої трави, чим ощадить ся не лиш робочий час, но і плата за кошене, і то о **чотири, пять** або **шість разів** в порівнаню з звичайними косами, які продають ся торговцями.

Кождому, хто купить мою косу, заручаю, що кожда коса буде зовсім така, як тут описано. Єсли коса не буде так добре косити, як я обіцюю, то в противнім разї переміню косу 5—6 р

Мої коси суть так за широкі, які потрібні в нашім краю і так за довгі, яких хто потребує, і то по слїдуючій цїнї.

Довг. цїл. к.	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105	110	115	цтм
Цїна 1 кос.	1·00	1·05	1·10	1·20	1·30	1·40	1·50	1·60	1·70	1·80	1·90	2·00	кр.
На 5 клґ. іде	14	13	11	10	9	8	8	7	6	6	5	5	кос

Марморовий камінь до остреня коси.

Довгота стм.	18	21	22	25	вкінци звичайні брусики мармор.
Цїна за штуку кр.	30	35	38	40	16 кр.

Бабка з молотком 1 злр. 20 кр.

Посилка найблизшою почтою лише **за готівку або посліплатою.** оплата почтова при пакетах до 5 клґр. коштує 10 кр.

При замовленю найменше 10 кіс приймає на себе половину посилки, а при замовленю 20 кіс цїлу.

Пересторога перед обманцями! Сего року, 1896, зголосило ся в Галичинї много фирм, що розсилають тандитні коси і друкують фалшовані похвальні листи в циркулярах, котрі розсилають. В цїлім циркуляри анї одного слова правди! Хотять когось ошукати. Поважані Панове, не дайте ошукувати ся! Як найбільше упевняє даю, що ґваранцию таку як я даю, не дає жадна инша фирма — бо я нехочу нїкого ошукати. Правдиві коси лиш ті, на котрих вибита фирма **L. J. Patrach в Стрию** (Галичина).

При десятьох косах даю 11ту і один брусик — при 30, кося4 і 4 брусики дармо. 59

Одноразова проба вистарчають, щоби пересьвідчити ся, що коси зі знаком руки суть найліпшого рода, чогодоказом сотні листи з подякою. Звертаю увагу на тое, що крім незрівнаної доброти поручають ся они дуже приступною цїною, а іменно:

семиручні по 45 кр.
осьморучні по 50 кр.

Посилки на провінцию доконують ся за побранем почтовим або колійовим, причім адресувати належить

Болеслав Цибульский

у Львові пл. Марияцкий ч. 5.

(Львів Імпресса). 61

Інсерати

„оповіщеня приватні"), як для „Народної Часописи" так також для „Ґазети Львівскої" принимає лиш „Бюро дневників" ЛЮДВИКА ПЛЬОНА, при улицї Кароля Людвика ч. 9, де також знаходить ся Експедиция місцева тих ґазет.

Бюро оголошень і дневників

приймає

ОГОЛОШЕНЯ

до всїх дневників

по цїнах ориґінальних.

До

Народної Часописи, Ґазети Львівскої, і Przeglą-dy

може лише се бюро анонси приймати.

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика ч. 9.

приймає

абонамент на всї дневники

по цїнах ориґінальних.

С. Кельсен у Відни

поручає:

Кльосети з перепливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові насади з патентовим замкненем.— Збірники на воду. — Комплетні уряджена купелеві. — Вентілятори. — Прибори до водотягів, як також рури ляні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

Заступники для Галичини і Буковини

ГЕРМАН ГАМЕЛЬ у Львові Пасаж Гавсмана ч. 8

На жадане висилає ся катальоґи.

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові улиця Кароля Людвика число 9, приймає абонамент на всї дневники по цїнах ориґінальних.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.